

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 31/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi rikoslain 32 luvun 6 ja 14 §:n sekä kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 15 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä joulukuuta 2010 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi rikoslain 32 luvun 6 ja 14 §:n sekä kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain 15 §:n muuttamisesta (HE 285/2010 vp).

- poliisitarkastaja Antti Simanainen, sisäasiainministeriö
- käräjätuomari Marko Lepistö, Helsingin käräjäoikeus
- valtiosyyttäjä Jarmo Hirvonen, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- poliisiylitarkastaja Markku Ryymin, Poliisihallitus.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Matti Marttunen, oikeusministeriö

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Tullihallitus
- ma. rikosoikeuden professori Jussi Tapani.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoslain kätkemis- ja rahanpesurikoksia koskevaa lukua sekä kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annettua lakia. Rahanpesun tunnusmerkistöä täsmennettäisiin ja siihen lisättäisiin teko tavaksi rikoshyödyn hallussapito. Oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalaa laajennettaisiin tuottamukselliseen rahanpesuun.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että jatkossa rahanpesurikoksissa olisi mahdollista antaa kan-

sainvälistä oikeusapua ilman kaksoisrangaistavuuden edellytyksen täyttymistä.

Rahanpesukriminalisoinnit täyttävät kansainvälisissä sopimuksissa asetetut kriminalisointivelvoitteet. Siltä osin kuin niistä on poikettu, se on tehty kansainvälisten instrumenttien sallimien poikkeamismahdollisuuksien rajoissa.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksessä on keskeisesti kyse ri-

koslain 32 luvun 6 §:n muuttamisesta niin, että rahapesun tunnusmerkistöön lisätään yhdeksi te-

kotavaksi "hallussapito" ja tarkoitusta koskeva lisämääre "hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä". Lisäksi mahdollistetaan kansainvälinen oikeusapu rahanpesurikoksissa nykyistä laajemmin.

Lakivaliokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina. Rahanpesun tunnusmerkistön täsmentäminen esitetyllä tavalla selkeyttää sääntelyä ja on perusteltua rikosoikeuden laillisuusperiaatteen kannalta.

Hyötymistarkoituksen lisääminen nimenomaisesti rahanpesun tunnusmerkistöön kattaa nykyistä selkeämmin rikoksella saadun omaisuuden hyödyntämisen esimerkiksi tuhlaamalla tai kuluttamalla. Jos rikoksella omaisuuden saaneen lähipiiri osallistuu kyseisen omaisuuden tuhlaamiseen tai muuhun kulutukseen, sen tarkoituksena on saada osansa rikoksen tuottamasta hyödystä. Tällöin kysymys olisi rahanpesusta, jos kuluttamiseen osallistuvat henkilöt tietävät tai pitävät varsin todennäköisenä, että rahat on saatu rikoksella. Jos kyseiset henkilöt pitävät varojen saamista rikoksella esimerkiksi vain varteenotettavana mahdollisuutena, kyse olisi tuottamuksellisesta rahanpesusta.

Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei hyötymistarkoitusta koskevassa lisämääreessä aseteta edellytyksiä hyödyn laadulle. Tämä on perusteltua, sillä vaikka rahanpesurikoksen tavoitteena on yleensä taloudellinen hyöty, myös muunlainen hyöty voi tulla kyseeseen. Hyötynä voidaan pitää esimerkiksi haitalliselta seuraamukselta välttymistä. Hyötyä voidaan tavoitella myös toiselle esimerkiksi suotuisilla puheilla esituskinnassa tai oikeudenkäynnissä. Myös oman tai toisen henkilön aseman edistäminen rikollisjärjestössä tai laillisessakin yhteisössä voi merkitä ilmaisussa tarkoitettua hyödyn hankkimista. Hyödyn ei myöskään tarvitse olla nimenomaisesti luvattua tai varmaa, vaan riittävää on, että hyödyn saaminen on mahdollista. Nyt esitettyä vastaavaa ilmaisua käytetään esimerkiksi virka-aseman väärinkäyttämisen (rikoslain 40 luvun 7 §) ja rekisterimerkintärikoksen (rikoslain 16 luvun 7 §) tunnusmerkistössä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 21 päivänä tammikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Janina Andersson /vihr
vpj. Anna-Maja Henriksson /r
jäs. Esko Ahonen /kesk
Oiva Kaltiokumpu /kesk
Ilkka Kantola /sd
Sampsa Kataja /kok
Jari Larikka /kok

Raimo Piirainen /sd
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Tero Rönni /sd
Kari Uotila /vas
Mirja Vehkaperä /kesk
Lasse Virén /kok
vjäs. Antti Rantakangas /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.